

AR-119

May-2016

M.A., Sem.-II**408 : Sanskrit****(Poetics & Dramaturgy)****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

સૂચના : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figure to the right side indicates full marks of the question.

1. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કારિકા અર્થ આપી સમજાવો : 8
 Explain with translation any **one** Karika of the following :
 (1) रतिर्हासश्च शोकश्च क्रोधोत्साहो भयं तथा ।
 जुगुप्सा विस्मयश्चेति स्थायिभावाः प्रकीर्तिताः ॥
 (2) यथा बीजाद्भवेद् वृक्षो वृक्षात्पुष्पं फलं तथा ।
 तथा मूलं रसाः सर्वे तेभ्यो भावा व्यवस्थिताः ॥
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો : 6
 Write short answer any **three** of the following questions :
 (1) વિભાવ એટલે શું ? તેનાં પ્રકારો સમજાવો.
 (2) વ્યભિચારિભાવ એટલે શું ? તેના નામ જણાવો.
 (3) અનુભાવ એટલે શું ?
 (4) સાત્વિક ભાવ એટલે શું ? તેના નામ જણાવો.
 (5) સાત્વિક અભિનય સમજાવો.
2. (A) ‘मुख्यया वृत्त्या रामवद् अनुकार्ये तद्रूपतानुसन्धानाद् नर्तकेऽपि प्रतीयमानो रसः’ ना संदर्भे ભટ્ટ લોલ્લટના મતની સમીક્ષા કરો. 8
અથવા/OR
 ‘मुख्यरामादिगतस्थाटयनुकरणरूपः, अनुकरणरूपत्वाद् एव च नामान्तरेण व्यपदिष्टो रसः’ ना संदर्भे શ્રી શંકુકના મતની સમીક્ષા કરો.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણનાં સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો : 6
 Write in short answer any **three** of the following questions :
 (1) ભટ્ટ લોલ્લટ ‘निष्पत्ति’ શબ્દનો શો અર્થ કરે છે ?
 (2) ભટ્ટ લોલ્લટ અનુસાર સ્થાયીભાવોનો વિભાવ, અનુભાવ, વ્યભિચારિભાવ સાથે કયા કયા પ્રકારનો સંબંધ છે ?
 (3) ભટ્ટ લોલ્લટના મતની બે મર્યાદાઓ જણાવો.
 (4) શ્રી શંકુક અનુસાર સામાજિક (પ્રેક્ષક) નટમાં કેવા પ્રકારની પ્રતીતિ જૂએ છે ?
 (5) શ્રી શંકુકના મતની બે મર્યાદાઓ જણાવો.

3. (A) ભટ્ટ નાયકના ભુક્તિવાદની સમાલોચના કરો. 8
Critically evaluate Bhuktivad of Bhatt Nayaka's.
અથવા/OR
અભિનવ ગુપ્તનો અભિવ્યક્તિ (પ્રતીતિ) વાદ ચર્ચો.
Discuss Abhivyaktivad of Abhinav Gupta.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણનાં સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો : 6
Write in short answer any **three** of the following questions :
(1) ભુક્તિવાદ કયા દર્શનશાસ્ત્ર પર આધારિત છે ?
(2) ભટ્ટ નાયકે કયા નવીન વ્યાપારોની પરિકલ્પના કરી છે ?
(3) અભિનવગુપ્ત રસની અભિવ્યક્તિ શેમાં માને છે ?
(4) અભિનવગુપ્ત 'સંયોગ' અને 'નિષ્પત્તિ' શબ્દનો શો અર્થ કરે છે ?
(5) સ્થાયિભાવો 'રસ' નામ લખતે નરેન્દ્રવત્ – સમજાવો.
4. (A) દોષ એટલે શું ? ભામહે દર્શાવેલ દોષો મુખ્યત્વે કાવ્યનાં બાહ્ય ઉપકરણો (શબ્દ, અર્થ, છંદ) સાથે સંબંધિત છે – સમજાવો. 8
અથવા/OR
ભાષાગત દોષો સદૃષ્ટાંત સમજાવો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કારિકા અર્થ આપી સમજાવો : 6
Explain with translation any **one** Karika of the following :
(1) નેયાર્થ નીયતે યુક્તો યસ્યાર્થઃ કૃતિભિર્બલાત્ ।
શબ્દન્યાયાનુપાકઠઃ કથञ्चित્સ્વાભિસન્ધિના ॥
(2) કિલષ્ટં વ્યવહિતં વિદ્યાદન્યાર્થં વિગમે યથા ।
વિજહસ્તસ્ય તાઃ શોકં ક્રીડયાં વિકૃતં ચ તત્ ॥
5. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાતનાં સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો. 14
Write in short answer any **seven** of the following questions :
(1) ન્યાયવિરોધી દોષ એટલે શું ?
(2) શ્રુતિદૃષ્ટ દોષ એટલે શું ?
(3) ઉપમાના દોષ કયા-કયા છે ?
(4) ભરતમુનિ અનુસાર રસો કેટલા છે ? કયા-કયા ?
(5) રસસૂત્રમાં કયા ભાવનો સમાવેશ કર્યો નથી ?
(6) ઉપચિત્તિવાદ કયા રસમાં લાગુ પડશે નહીં ?
(7) શંકુકનો મત કયા દર્શનશાસ્ત્ર પર આધારિત છે ?
(8) અભિનવગુપ્તે નાટ્યશાસ્ત્ર પર કઈ ટીકા રચી ?
(9) ચિત્રતુરંગ ન્યાય સમજાવો.
(10) રસસૂત્ર કયા અધ્યાયમાં આવે છે ?
(11) નાટ્ય કોને કહેવાય ?